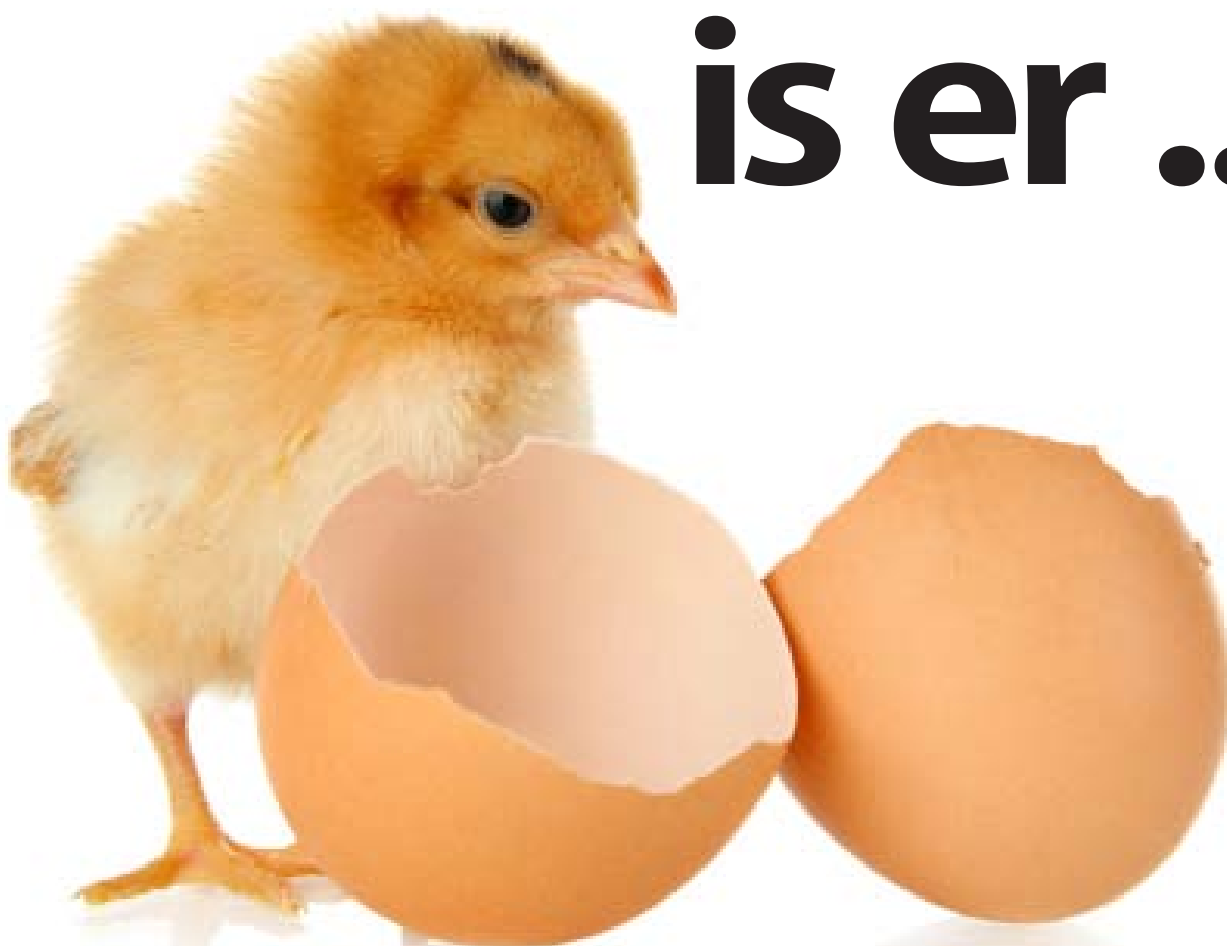

Aanpak beroepsziekten

Het begin is er ...

Minister Asscher stuurde enige tijd geleden een brief naar de Tweede Kamer met de stand van zaken van de 'aanpak beroepsziekten'. Hij had toegezegd de Kamer op de hoogte te houden. Waar staan we nu?

tekst Jolanda Willems, Rik Menting en Remco Houba

De minister geeft aan dat het voorkomen van beroepsziekten nog steeds heel urgent is. De omvang en impact van beroepsziekten worden steeds meer zichtbaar. Er zijn veel inspanningen verricht om inzicht te verkrijgen in het aantal beroepsziekten dat zich voordoet in Nederland. Inzicht in de cijfers wordt gezien als de basis voor volgende stappen, zoals bewustwording, beleidsontwikkeling en evaluatie. Er is een einde gemaakt aan de versnipperde registratie: er zijn zichtbare stappen gezet om verschillende gegevens vanuit TNO, RIVM en NCvB te combineren tot één kerngetal.

Oplossingen

Asscher brief geeft een overzicht van het lopende beleidsprogramma en van de geplande acties op het gebied van beroepsziekten. Daarbij wordt ook aangesloten bij het op 23 december 2015 ingediende wetsvoorstel voor wijziging van de Arbeidsomstandighedenwet. In de brief van Asscher vallende de volgende zaken op.

Een nieuwe hoopvolle ontwikkeling is dat onderzocht gaat worden of er mogelijkheden zijn om, analoog aan arbeidsongevallen, ook de achterliggende oorzaken van beroepsziekten in kaart te brengen. Het RIVM voert hier dit jaar in opdracht van de minister een haalbaarheidsstudie naar uit.

Verder is een zeer gunstige ontwikkeling dat het ministerie in 2016 en 2017 diverse initiatieven onderneemt om te onderzoeken of en hoe “het aanleren van gezond en veilig werken” een plek binnen het onderwijs kan krijgen. Het vroeg aanleren van gezond en veilig werken biedt een goede basis om later tijdens de loopbaan minder kans te lopen op gezondheidsschade door het werk.

Werkgevers en werknemers hebben een gezamenlijk belang om gezondheidsschade door werk te voorkomen, zo geeft de minister aan. Ook de ondersteuning door professionele arbodienstverlening is belangrijk. Uit onderzoek blijkt dat de relatie tussen werkgever en werknemer op de werkvloer een sterke invloed heeft op aandacht voor preventie van beroepsziekten. Er gaat daarom veel aandacht uit naar activiteiten die een po-

sitieve bedrijfscultuur bevorderen en kennis en bewustzijn versterken.

Concrete activiteiten in dit verband zijn: het stimuleren van een gezonde en veilige bedrijfscultuur waar duurzame inzetbaarheid en gezond en veilig werken vanzelfsprekende onderdelen van zijn. Dit gebeurt middels programma's als 'Duurzame inzetbaarheid' (waaronder het programma rondom werkstress) en 'Zelfregulering'. Dit laatste programma richt zich op het op gang brengen van een beweging bij branches en bedrijven op het gebied van gezond en veilig werken. De minister geeft aan dat momenteel tien branches actief deelnemen. Via de beide programma's worden goede praktijken van bedrijven en branches gedeeld.

Verder is er aandacht voor betrokken en gerichte preventie. Hieronder verstaat de minister de volgende zaken:

- » Betrokken medewerkers: te realiseren door ondersteuning van het Steunpunt RI&E en een grotere rol voor werknemers bij de benoeming van de preventiemedewerker.
- » Verkenning van de voorwaarden voor inzet van persoonlijke dossiers.
- » Gerichte adviezen arbodeskundigen. Hierbij herhaalt de minister de voornemens die hij ook in de voorgenoemen wetswijziging heeft genoemd: verbetering van de toegang tot de bedrijfsarts, gelegenheid tot melden van beroepsziekten, inrichting van een klachtenprocedure bij zelfstandige bedrijfsartsen, periodiek overleg met de medezeggenschap en de mogelijkheid voor een second opinion.

Agenda en handhaving

Tot slot licht de minister toe hoe hij het thema beroepsziekte de komende tijd wil agenderen en hoe handhaving vorm zal gaan krijgen. Asscher geeft hierbij opnieuw aan dat er een belangrijke verantwoordelijkheid ligt bij werkgevers en werknemers om gerichtere aandacht te verkrijgen voor preventie van beroepsziekten. Wel wordt vanaf 2017 de communicatie met betrekking tot kennis en bewustwording en de aanpak van beroepsziekten verder uitgebreid. Op het gebied van de handhaving verandert er weinig, anders dan dat de Inspectie SZW – zoals in het wetsvoorstel al is gemeld – handhavend zal optreden wanneer werkgevers zich niet houden aan het basiscontract voor arbodienstverlening. In het wetsvoorstel is ook de

Cijfers

Circa 50 mensen per dag krijgen een beroepsziekte (volgens de NCvB 17.400 beroepsziekten in 2014). Bedrijfsartsen relateerden 152.7000 aandoeningen aan werk (TNO 2013).

mogelijkheid opgenomen om een boete aan de bedrijfsarts op te leggen bij niet-melden. Deze bepaling treedt echter pas later in werking. De beroepsgroep krijgt eerst de gelegenheid om intensiever te gaan melden.

Bronaanpak

De markt heeft geen grote financiële belangen bij het voorkomen van beroepsziekten. Want bij beroepsziekten gaat het – anders dan bij arbeidsongevallen – meestal om risico's die minder direct zichtbaar zijn en minder direct gevolgen hebben omdat de gezondheidseffecten vaak pas op langere termijn optreden. In het huidige systeem liggen de lasten van een beroepsziekte in de praktijk niet bij de werkgever, maar grotendeels bij de maatschappij (ziektekosten) en de werknemer (verlies van inkomsten). De lasten van een beroepsziekte liggen dus niet bij de veroorzaker van de beroepsziekte. De langetermijnbaten van een investering om beroepsziekte te voorkomen liggen daarmee ook niet bij de partij die de investering doet. Zo ontbreekt de bedrijfseconomische noodzaak om te investeren. Precies daarom blijft dit soort investeringen nu uit. Ook de voorgenomen wijziging van de Arbwet en de concrete plannen van minister Asscher voor de aanpak van beroepsziekten bieden hierop geen antwoord. Dat is teleurstellend.

Beroepsziekten vragen om een collectieve bewustwording en verandering van mentaliteit, die maken dat we niet meer accepteren dat er elke dag opnieuw 50 mensen in Nederland een beroepsziekte krijgen. Vooralsnog lijkt het erop dat de politiek, werkgeversorganisaties en beleidsmakers de andere kant uit kijken, waardoor de gevolgen van een beroepsziekte eenzijdig bij de slachtoffers blijven liggen. <<

Drs. ing. J. Willems MBA, toxicoloog en arbeidshygiënist, **drs. R. Menting** bedrijfsarts, **dr.ir. R. Houba** arbeidshygiënist; allen vanuit Coöperatie PreventPartner.

